

operační průzkum

Úsilí o včasné postižení příprav protivníka a o jeho předstížení v činnosti charakterizuje minulost i současnost vojenství. Pochopení a znalost zámyslů protivníka, jeho techniky, způsobů vedení ozbrojeného zápasu a konkrétních objektů jsou předpokladem dosažení cílů ozbrojeného zápasu. Cílem článku je ukázat jaké jsou základní problémy jedné části zpravodajského systému — operačního průzkumu.

Definice operačního průzkumu nebyla dosud upřesněna. Není rovněž jeho ucelená teorie. Současný stav se vyznačuje různým stupněm rozpracování dílčích oblastí, stálou teoretickou (i praktickou) konfrontací stavu s potřebami současnosti a dalšího vývoje a postupným odstraňováním disproporcí mezi požadavky soudobé operace a boje a možnostmi jejich technické realizace. Pracovně je možné operační průzkum vymezit jako tu část souhrnu zpravodajského úsilí operačních svazů a svazků, jejímž základním cílem je včas odhalit možné napadení protivníka a jeho zámysl a v průběhu ozbrojeného střetnutí zjišťovat skutečnosti, které umožňují úspěšně vést operaci. Tyto úkoly plní především vševojskový, operační, agenturní, elektronický a vzdušný průzkum sil a speciálních druhů vojsk a služeb. Každý z nich má své místo a úlohu na příslušném organizačním stupni. Přes teoreticky oprávněnou snahu o jejich rozvnoměrné rozdělení na všech stupních, jsou v současné době v plné míře zastoupeny jen na frontu.

Kterí základní činitelé ovlivňují úlohu a místo operačního průzkumu jako celku a kteří naznačují jeho rozhodující vývojové tendence? V první řadě je to způsob jeho závislosti na charakteru soudobých operací, především na prostoru, ve kterém je dosahováno jejich cílů, dále pak na jejich trvání a tempu

vedení. Do popředí vystupuje jako samostatný činitel charakter protivníka — v současné době především stupeň jeho technické vybavenosti.

Trend vývoje soudobých operací, zejména ve srovnávání se zkušenostmi poslední velké války, ukazuje na absolutní růst prostoru. Zároveň dochází — to je poznatek teoretický, nicméně pravděpodobný — k relativně současnému vedení bojové činnosti do šířky i hloubky daného prostoru operace. Z hlediska operačního průzkumu vzniká nutnost obsáhnout a kontrolovat stále větší prostor a řešit úkoly současně na mnoha místech — jak v prostoru sražení, tak i v prostoru objektů, které rozhodují o sražení i o dalším průběhu operací. Tento požadavek kontroly stále se zvětšujícího prostoru a počtu objektů v něm vede k tendenci úměrně zvyšovat zpravodajské úsilí. To je v praxi realizováno zvyšováním počtů zpravodajských orgánů, popřípadě různými způsoby zvyšování intenzity jejich zasazení, především technickými.

Faktor technizace soudobých armád a růst ničivosti prostředků vedení ozbrojeného zápasu vede ke zkracování času potřebného k dosažení cílů operací, tedy ke zkracování jejich celkového **trvání**. To vede k nutnosti maximální zpravodajské připravenosti ještě před zahájením operací. Při jejich zahájení pak ukazuje nutnost koncentrovaně zasadit maximum průzkumných prostředků v nejkratším možném časovém úseku. Má-li být tedy zpravodajské zabezpečení soudobých operací ve vztahu k jejich trvání účinné, pak musí být druhy operačního průzkumu „zasazeny“ již v míru (operační, agenturní a elektronický průzkum). Zároveň je nutné mít dostatek vždy pohotových dalších prostředků, působících ihned se zahájením operací a schopných dát včas podklady k řešení hlavních palebných a úderných úkolů. Nereálné je proto uvažovat o jejich bytí i částečném mobilizačním rozvíjení.

Tempa soudobých operací jsou relativně vysoká a mají tendenci zvyšování. To vede operační průzkum k nutnosti vyrovnat se s problémem včas a prostorově dostatečně hluboko zajišťovat operace. V praxi to znamená mít časový a prostorový předstih ve vztahu k rozhodujícím objektům protivníka, úměrný očekávaným tempům. Jde tedy o orientaci na zvyšování specifické váhy moderních prostředků průzkumu, schopných toto řešit (vzdušných a elektronických) a o přezkoumání, zda tomuto požadavku vyhovují „klasické“ druhy a prostředky — dnešní málo pohyblivé orgány hloubkového průzkumu prvosledových svazků a svazů.

Technická vybavenost protivníka, jeho jednotlivých druhů ozbrojených sil, stále více předurčuje rozhodující vývojové tendence vlastního průzkumu. V konkrétním případě jde o protivníka moderně vyzbrojeného, v důsledku toho s vysokým stupněm pohotovosti, se schopnostmi manévru na válčišti a okamžité úderné reakce v libovolné hloubce. Tyto jeho silné stránky, podmíněné využitím posledních poznatků vědy a techniky, otevírají na druhé straně rozsáhlé pole působnosti vlastnímu průzkumu; komplikují dosavadní, ale otevírají i další možnosti. Vedou k nutnosti neustále zpravodajsky reagovat v mnoha měnících se oblastech (např. problém průzkumu vzdušného protivníka.) Samostatný vědeckotechnický problém vyvolává známý růst podílu elektronických prostředků protivníka, např. enormní zvýšení zdrojů na bojišti, využívání stále komplikovanějších provozů ve spojovacích soustavách při současném omezování klasických apod. Nezanedbatelnou stránkou je vliv zavádění, kvalitativně zcela nové techniky.

Tento stručný výčet závislosti a vývojových trendů vede k některým dílčím závěrům pro operační průzkum. Jeho vývoj bude zřejmě směřovat především

— k vyrovnání se se závěry, které vyplývají z měnících se základních kategorií soudobé operace — zřejmě směrem ke zvýšení pohyblivosti, samostatnosti a hloubkovému dosahu prostředků průzkumu a operačním i taktickým stupni,

— rozhodujícímu zvýšení podílu vědy a soudobé techniky, především v elektronickém a vzdušném průzkumu,

— zdokonalení organizační struktury a systém řízení druhů průzkumu v zájmu jejich komplexního využití, které zaručí postižení rozhodujících stránek protivníka v nejkratším možném čase.

V souvislosti se současným stavem teorie a praxe výstavby zpravodajské oblasti vystupují do popředí především strukturální problémy, problémy hlavních druhů operačního průzkumu (vševojskového, elektronického, vzdušného) a samostatná problematika řízení operačního průzkumu.

STRUKTURÁLNÍ PROBLÉMY

Současnou etapu je možné charakterizovat jako období úsilí o vytvoření uceleného zpravodajského systému, vnitřně skloubeného, jednotně koncipovaného a zároveň respektujícího požadavek relativní autonomnosti jeho jednotlivých podsystémů. Tendenci k jednotnosti systému a k relativní autonomnosti podsystémů je třeba považovat za hlavní. Je v plném souladu se zákonitostmi a principy strukturální výstavby operačních svazků a svazů i s vedením operací a bojů. Hlavním požadavkem tohoto pojetí je, aby každý taktický a operační stupeň disponoval potřebnými prostředky k řešení úkolů daného stupně a aby jejich stav byl ekvivalentní dosaženému vývojovému stupni prostředků a techniky protivníka.

Z nejzávažnějších disproporcí nynějšího období je nutné uvést především nevybavenost taktického stupně důležitými druhy průzkumu (radiotechnickým a radioreléovým) stejně jako provizorium ostatních prostředků průzkumu (vzdušného). Podobný stav charakterizuje i armádní operační stupeň, který je z hlediska potřeb vedení soudobých operací stále více neúnosný. Z hlediska požadavku samostatnosti podsystému jde o nejslabší stupeň.

O relativně vyrovnané struktuře lze mluvit na stupni front, který charakterizují vědeckotechnické rozpornosti. V potřebné úplnosti je vybaven vševojskovými, agenturními, elektronickými, vzdušnými a ostatními prostředky průzkumu.

Vznik uvedených disproporcí ve struktuře je zákonitý. Odpovídá postupným změnám v technické vybavenosti a v charakteru činnosti protivníka a jeho pozemních a vzdušných objektů. Neodůvodněné je jen neúměrné zaostávání při řešení vznikajících strukturálních disproporcí, které vedou k prudkému zmenšování možnosti plnit cíle zpravodajského zabezpečení. Technicky vybavené armády rozpor cílevědomě odstraňují. Sovětská armáda po řadu let na operačním stupni prostředky elektronického průzkumu disponuje. Poměrně soudobě je vybaven i taktický stupeň.

Zvláště poučná je struktura prostředků průzkumu protivníka, kde může být příkladem:

— včlenění organického vzdušného průzkumu u mechanizované (tankové) divize západoněmecké armády (15 průzkumných vrtulníků a 5 průzkumných letounů),

— obdobné řešení u mechanizované (obrněné) divize americké armády (10 bezpilotních průzkumných letounů, 2 letouny infra a fotoprůzkumu a 2 letouny vzdušného radiolokačního průzkumu u divizního leteckého praporu a k tomu 13 průzkumných vrtulníků u průzkumného praporu obou divizí).

Jde jen o ilustraci úplnosti vybavení struktury jedním z druhů průzkumu. U ostatních není srovnání rovněž příznivé.

Problém další strukturální výstavby operačního průzkumu v podmínkách čsl. armády je teoreticky ujasněn. Je známé, které druhy průzkumných prostředků jsou na příslušných stupních nutné. Problém je však v tom, že není všeobecně přiznána absolutní podmíněnost úspěchu vševojskového boje a operace funkcí úplného zpravodajského (pod)systému — myslí se v praxi výstavby armády a přidělování lidských a materiálních zdrojů.

Další úvahy o optimálním řešení budou směřovat především k přednostní výstavbě úplného armádního operačního stupně a ke zdokonalení taktického stupně.

HLAVNÍ DRUHY OPERAČNÍHO PRŮZKUMU

Problematika **vševojskového průzkumu** je vlastní vševojskovým svazkům a svazům.¹⁾ Vševojskový průzkum je hlavním druhem průzkumu na těchto stupních a spolu se specializovanými průzkumy druhů vojsk a služeb tvoří ucelený zpravodajský podsystem. Umožňuje přímý a okamžitě zpravodajsky využitelný kontakt s rozhodujícími objekty protivníka již od počátku operací. Dává možnost především účinně řešit většinu úkolů palby a manévru v přehranických sraženích a ve střetných bojích prvních armádních operací. Ráz těchto sražení a bojů podmiňuje základní požadavky na vševojskový průzkum, které je možné shrnout takto:

- maximální pohyblivost,
- terénní nezávislost,
- soudobá technická vybavenost,
- přiměřená palebná síla pro případné použití v hloubce sestavy protivníka,
- spolehlivé spojení s řídicími orgány.

Příznačným rysem tohoto stupně je postupné pronikání různých technických prostředků (elektronických, vzdušných) do jeho struktury. Tento trend jej vede k jisté samostatnosti jak v boji, tak i ve zpravodajském zabezpečení mírových potřeb; to je poznaček posledního vývoje. V jeho rozhodné technizaci je třeba vidět hlavní rys dalšího vývoje. Jen tak může dosáhnout schopnosti účinně reagovat na prudký technický rozvoj protivníka (zejména v oblasti elektroniky), na charakter válčiště (problém dnešního neexistujícího vzdušného a nevyhovujícího pozemního dopravního prostředku) i na ostatní nové požadavky, např. spojení (problém dnešních již nevyhovujících rádiových stanic v systému průzkumu).

To jsou hlavní úkoly, které předurčují další vývoj, a na nich závisí řešení uvedených požadavků. Souběžně narůstá problém přípravy kádřů, schopných jednak připravit vojáka ke zvládnutí mnohotvárné techniky soustředěné již na stupni jednotky, jednak zabezpečit sladění úsilí různorodých prvků k dosažení optimálního zpravodajského efektu.

¹⁾ Struktura článku vede k obsahovému omezení pojmu. V jeho obsahu neuvažují o prostředcích elektronického a vzdušného průzkumu.

Účinným prostředkem vševojskového zpravodajského systému je **hloubkový průzkum**, prověřený minulými zkušenostmi, dosud méně závislý na technizaci, a proto relativně samostatný a stále účinný. Dosavadní úvahy o možném zvýšení jeho efektivity směřovaly především k dílčí technizaci, ke zkvalitnění smyslové informace a dálkového působení. Takto je možné hodnotit úsilí o zvýšení efektivity vnitřního spojení skupin, o jejich vybavení prostředky rádiového a radiotechnického průzkumu, prostředky detekce elektronických zařízení protivníka, systémy bezdrátového odpalování náloží na dálku, či o vybavení skupin prostředky pro vidění v noci.

Co se zdá být rozhodující? Jak správně perspektivně reagovat na prohlubující se nové rysy soudobých operací? Zvětšující se prostor zasazování skupin hloubkového průzkumu a vysoké manévrovací schopnosti nepřátelských objektů vytyčují především problém spolehlivé dopravy k objektu, dále problém zvýšení pohyblivosti na válčišti — a s tím spjatou problematiku celého systému hloubkového průzkumu.

Nedostatky v dopravních prostředcích jsou všeobecně známy. Svými parametry, především nedostatečným vybavením navigačními přístroji, nesplňují soudobé požadavky. Jde o to získat pro přepravu moderně vybavené letouny, v dostatečných počtech a na všech stupních, které disponují hloubkovým průzkumem — nejnaléhavěji na stupni vševojskové armády, kde se již o včle nění dopravních letounů i vrtulníků v bližší perspektivě uvažuje.

Stále obtížnější problém zjišťování pohyblivých objektů v rozsáhlém prostoru vede k úvaze o nutnosti přebudovat systém hloubkového průzkumu. Dnešní pojetí plánování a vedení průzkumu na předpokládané objekty se dostává do rozporu. Předně je málo pravděpodobné, že bude správně předběžně odhadnut možný prostor umístění objektu. Sledování pohyblivého objektu dnešním málo pohyblivým průzkumným prostředkem je dalším vážným nedostatkem, nehledě k relativně dlouhé době potřebné k nasazení prostředku po rozhodnutí. Progresivním řešením se zdá být vytváření prostorového systému — zasazení prostředků k souvislému pokrytí celého zájmového prostoru svazu či svazku. Výhoda systému je jednoznačná — plné pokrytí prostoru a tudíž i většiny možných objektů. Mezi jasné nevýhody patří především jeho citlivost při narušení systému, při vyřazení jednoho nebo několika prostředků.

Propočty ukazují, že účinné pokrytí zájmového prostoru frontu v hloubce 300—600 km vyžaduje asi 120 prostředků, vševojskové armády o hloubce 100—300 km asi 35 prostředků a svazků asi 14 prostředků. To vše za předpokladu opakovaného použití části prostředků a vyloučení až 50 % pasivních úseků v pásmu činnosti.

Hlavní předností tohoto způsobu použití prostředků hloubkového průzkumu by bylo spolehlivější zpravodajské pokrytí prostoru. Především by bylo dosaženo nezávislosti na denní době a povětrnostní situaci, což má zvláštní význam z hlediska potřeby doprovázet cíle vzdušným průzkumem, značně závislým na viditelnosti. Rozhodující předností by však byla schopnost systému účinně řešit uváděný rozpor mezi málo pohyblivými prostředky a volně operujícími objekty průzkumu.

*

Jednou z nejvýraznějších tendencí zpravodajské oblasti je stále se prohlubující orientace na **průzkum elektronických** (rádiových a radiotechnických) **prostředků protivníka**. Čísla ukazují, proč je tento zdroj tak důležitý. V sou-

časné době má nepřátelská divize až dva tisíce rádiových stanic ke spojení s podřízenými útvary a jednotkami, k navádění taktického letectva, k velení a řízení paleb raket a dělostřelectva. Dále asi 30 radioreléových stanic a do 100 radiolokátorů. Tato čísla rostou směrem nahoru geometrickou řadou (v pásmu frontu až 80 000 prostředků VKV!).

Jak operační, tak i taktické stupně vševojskových svazků a svazů jsou tedy nasyceny vysokými počty elektroniky nejrozličnějšího typu. Pozitivní stránkou z hlediska průzkumu je tedy tendence k narůstání absolutních počtů zdrojů. V opačném směru působí tendence k neustálému zdokonalování provozů, ve snaze utajit jejich obsah před protivníkem (technicky, organizačně). Ve srovnání s minulostí současný stav charakterizuje úbytek smyslové informace a nutnost orientace elektronického průzkumu na využívání technickoprovozních analýz spojovacích a naváděcích systémů, tedy na nepřímé získávání informací. Tradiční dělení a využití frekvenčních pásem mizí a automatizace velení s jejím požadavkem rychlého přenosu obrovského množství informací podmiňuje přechod do vyšších pásem. Tradiční druhy modulace přecházejí na nové (kódové, impulsní a fázové). Nové radiolokační provozy (metody monoimpulsní, impulsové komprese) vedou k obdobným závěrům v radiotechnickém průzkumu. Přitom i k urychlování integračních a systémových trendů v přínosových elektronických prostředcích.

Z hlediska těchto skutečností je tedy budoucnost elektronického průzkumu podmíněna především úspěšným řešením rozsáhlé vědeckotechnické problematiky. Omezení, která stojí v cestě, jsou mimořádná — především složitost a nákladnost (nelze uvažovat o řešení v rámci jednoho státu).

Současná praxe vojsk je poznamenána známými nedostatky na taktickém i operačním stupni (nepřesnost zaměřování, omezený rozsah odposlechu frekvenčních pásem a zejména nevybavenost k vedení průzkumu radiotechnických a radioreléových spojů). Dopravným jevem je nesterjnoměrnost dosahovaných výsledků u různých svazků, nutnost vynakládání mimořádného úsilí lidí a ne vždy plná důvěra velitelů a štábů k dosahovaným výsledkům. Vzhledem k vlivům, které znemožňují různě řešit současný stav, je možné v dohledné budoucnosti orientovat se jedině na pokračování a prohlubování dosavadního systému, tj. na průzkum klasických krátkovlnných a velmíkrátkovlnných provozů. To s vědomím, že na rozdíl od naší spojovací soustavy jsou tyto provozy pro protivníka jen zdrojem záložního a tedy zpravodajsky, zejména v období narůstání nebezpečí, málo cenným.

Jde tedy o jednu z oblastí, nejvíce poznamenanou zaostáváním naší vědeckotechnické základny, která vyžaduje různá řešení — v nejbližší perspektivě opatření k získání možnosti vedení průzkumu již známých provozů, zejména radioreléových. Další perspektiva je podmíněna schopností soustředit značné vědeckovýzkumné kapacity k řešení úkolů typu základního výzkumu. Bez těsné mezinárodní součinnosti je řešení nemyslitelné.

*

Rychlost, manévrovací schopnost, přiměřená reakce jednotlivce na okamžitou situaci — tyto a ostatní vlastnosti předurčují významnou úlohu **vzdušného průzkumu**, žádným jiným prostředkem dosud nenahraditelného. Má své pevné místo na taktické i operační úrovni. Ráz soudobé operace vede k dalšímu posilování jeho významu. Složitější a hlubší úkoly vyžadují stále vyšší úro-

veň jeho technického vybavení. Na pořad dne se dostává zdokonalení průzkumného letounu jako uzavřeného technického systému s příslušným rádiovým, radiotechnickým a orientačním vybavením. Uplatňování požadavků na bezpilotní prostředky vzdušného průzkumu je jen dokladem perspektivnosti tohoto průzkumu.

Současný stav, poznamenaný nízkým stupněm technického vybavení letounů (pouze s taktickým a nedostatečným doletem i minimálními počty) neodpovídá důležitosti poslání vzdušného průzkumu. V rozporu je i systém spojení a spolehlivý přenos informací ze všech letových výšek.

Cílevědomý přístup k řešení slabých míst je současně i programem další výstavby průzkumného letectva. Je bezpodmínečně nutné mít taktické průzkumné letectvo, které může působit ve dne i v noci, do hloubky 300 i více km, s rychlostí kolem M-1, a přiměřeným dostupem (15 000 a více km) a přitom méně závislé na letištních podmínkách. Je nutné zabezpečit i výstavbu průzkumného letectva operačního určení, s nadzvukovou technikou a doletem 800—1000 km. Jedině tehdy bude možné hovořit o spolehlivé kontrole rozhodujících prvků sestavy protistojících operačních svazů a využít možností, které skýtají soudobé palebné prostředky.

S perspektivou optimalizace vzdušného průzkumu souvisí i požadavek výstavby racionálního systému řízení dnešního průzkumného letectva. Požadavek na zpravodajské zabezpečení zejména rozhodujících fází operace (hromadný úder) a snaha po ekonomii prostředků v centralizovaném systému řízení průzkumu vylučují v dalším dnešní způsob rozdělování úsilí a dokonce i prostředků pro vševojskové potřeby a pro potřeby druhů vojsk — letectvo a raketové vojsko.

Problém vzdušného průzkumu je tedy v jeho technizaci, v kvantitativním růstu a v racionalizaci systému řízení dnešních prostředků.

ŘÍZENÍ OPERAČNÍHO PRŮZKUMU

Charakter chování objektů průzkumu na bojišti a požadavek maximální věrohodnosti zpráv vylučují jednostrannou, dílčí informaci. Jde o to získat optimální množství spolehlivých údajů v nejkratší době. Tomuto požadavku nevyhovují možnosti jednotlivých prostředků a oddělených podsystémů průzkumu. Do popředí vystupují požadavky na komplexní využití a centralizované řízení všech prostředků operačního průzkumu a snaha řešit s tím spojené teoretické a praktické problémy.

Komplexní použití prostředků, typické pro činnost zpravodajských orgánů, charakterizuje snaha o využití všech prostředků v jejich nejúčelnější kombinaci. Jde tedy o vybudování uceleného zpravodajského systému, zbaveného nedostatku sledování dílčích zájmů jednotlivých druhů vojsk a služeb.

Požadavek centralizace řízení není totožný se snahou „centrálně řídit“ všechny prostředky druhů vojsk. Jde o to podřídit individuální použití jednotlivých druhů průzkumu (např. průzkumné letectvo) všeobecnému zámyslu zpravodajského zabezpečení operace při plném respektování specifických potřeb vojsk a služeb.

Plné uplatnění výhod těchto prostředků závisí na příslušných organizačních předpokladech. Jejich výrazem je „zpravodajské středisko“, jako místo centrálního řízení průzkumu, opracování a třídění zpráv. Jeho existence na taktickém stupni se již osvědčila. Budování na stupni armády je otázkou bližší

perspektivy, stejně jako zřízení na obou stupních již v míru. Jsou podmíněny i zámyslem uplatnění automatizačních a mechanizačních procesů ve zpravodajství.

Současný stav, charakterizovaný pokusy o racionalizaci procesů řízení, je s uváděnými požadavky ve značném rozporu. Složitě součinnostní vztahy existují mezi zpravodajskými orgány a mezi orgány průzkumu druhů vojsk. Tok informací není centralizován. Jsou rozporná hlediska na použití vzdušného průzkumu pro potřeby raketových vojsk a letectva, dochází k duplicitnímu a iracionálnímu použití. Nejsou všeobecně přiznány praktické důsledky z teoretického řešení problému průzkumu „objektu“ a „cíle“, zejména co do odpovědnosti mezi zpravodajskými náčelníky a funkcionáři raketových vojsk. Částečný rozbor potřeb zpravodajského zabezpečení soudobé operace ukazuje tedy na jejich ohrožení i v důsledku nesprávnosti ve fungování řídicího systému.

Teoreticky existují dvě východiska.

Za prvé, vybavit každý druh vojska dostatečným množstvím prostředků průzkumu ke krytí všech specifických potřeb; to je nemožné.

Za druhé, jediné možné (z hlediska operačních potřeb i ekonomických důvodů), revidovat systém řízení a využít dnešních omezených prostředků, vybudovat jej důsledně na uvedených principech komplexnosti a centralizace. Do systému včlenit kromě podsystemu pozemních vojsk i podsystem průzkumu letectva a protivzdušné obrany. V souvislosti s tím je naléhavé vyřešit postavení a pravomoc zpravodajských orgánů svazů a svazků a organizační struktury zpravodajských oddělení, stejně tak dořešit další dílčí problémy řízení, jako např. řízení zpravodajského zabezpečení paleb raketového vojska, automobilu jednotlivých stupňů atd.

ZÁVĚRY

1. Úlohu a místo operačního průzkumu podmiňují charakter a požadavky soudobých operací.

Rozhodující vliv na utváření tendencí rozvoje operačního průzkumu mají změny prostoru, trvání a tempo vedení operací, jakož i technické vybavení protivníka.

Úměrně se zvětšováním prostoru vedení operací rostou i požadavky na kvantitativní změny v jejich zpravodajském zabezpečení.

Tendence ke zkracování operací vede k nutnosti řešit maximum zpravodajského zabezpečení v nejkratším čase a podtrhuje nutnost vynaložit značné zpravodajské úsilí ještě před zahájením konfliktu.

Zvyšující se tempa operací vedou k požadavku existence ekvivalentních prostředků průzkumu a k preferenci progresivních druhů průzkumu (především vzdušného a elektronického).

2. Současnou etapu charakterizuje úsilí o optimální strukturální uspořádání operačního průzkumu. Rozbor současného stavu ukazuje vážné disproporce na taktickém a zejména na armádním operačním stupni.

Vševojskový průzkum je rovněž poznamenán prudkým vědeckotechnickým rozvojem, který se jeví jako proces vedoucí k jeho stále složitější struktuře. Specifické otázky technizace a optimalizace koncepčního pojetí výstavby a řízení stojí před hloubkovým průzkumem.

Dochází k neustálému prohlubování orientace zpravodajského úsilí na elektronický průzkum, kde je nejvíce pocíťováno zaostávání — v konfrontaci se

stavem vědeckotechnického pokroku protivníka. Rozvoj, nezbytně podmíněný těsnou mezinárodní součinností, tvoří prvořadou podmínku budoucí bojeschopnosti armády.

Charakter soudobého boje a chování objektů průzkumu na bojišti podtrhují významnou úlohu vzdušného průzkumu na bojišti. Z jeho problematiky vystupuje do popředí požadavek modernizace a podstatného početního zvýšení prostředků. Jde o optimalizaci systému řízení a využití dnešního průzkumného letectva v zájmu rozhodujících úkolů.

Snaha o získání optimálního množství údajů o protivníkovi v nejkratší době vyvolává požadavek komplexně využít všechny prostředky operačního průzkumu a požadavek jejich centrálního řízení. Tyto požadavky zpravodajských orgánů svazků a svazů nejsou v rozporu se specifickými potřebami průzkumných orgánů druhů vojsk a služeb. Z hlediska snahy o optimální využití všech omezených prostředků soudobých armád jde o požadavek zcela odůvodněný.

3. Ze současného stavu operačního průzkumu, zejména ve srovnání s jeho perspektivními úkoly, vyplývá závěr o jeho celkovém zaostávání za potřebami soudobé operace. Dochází k zjevnému nepoměru mezi možnostmi soudobých palebných prostředků a manévrovacími schopnostmi vojsk a mezi možnostmi jejich zpravodajského zabezpečení. Cílem je v nejkratší době vytvořit praktické i teoretické předpoklady k vyřešení současných a k řešení perspektivních úkolů operačního průzkumu. V praxi současné etapy výstavby armády to znamená řešit nutné preference zejména ve prospěch vzdušného a elektronického průzkumu. Z hlediska vzdálenějších potřeb armády to znamená včas teoreticky vyřešit a koncepčně vymezit mezi jiným problémy základních strukturálních změn a tendencí operačního průzkumu, problém řízení operačního průzkumu a vědeckotechnickou problematiku elektronického průzkumu.